Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0066

Autoriõigus ja generatiivne tehisintellekt – võimalused ja probleemid

Euroopa Parlamendi 10. märtsi 2026. aasta resolutsioon autoriõiguse ja generatiivse tehisintellekti kohta – võimalused ja probleemid (2025/2058(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 4, 16, 26, 114, 118 ja 179,

– võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 17 lõiget 2,

– võttes arvesse ÜRO Peaassamblee poolt 10. detsembril 1948. aastal vastu võetud inimõiguste ülddeklaratsiooni (resolutsioon 217 A) artiklit 27, milles kinnitatakse õigust ühiskonna kultuurielust vabalt osa võtta, õigust kunsti nautida, teaduse progressi oma panus anda ja selle progressi hüvesid kasutada ning õigust teaduslikest töödest ning kirjandus- ja kunstiteostest johtuvate moraalsete ja materiaalsete huvide kaitsele,

– võttes arvesse Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooni 28. septembril 1979 muudetud redaktsioonis ning teoste esitajate, fonogrammitootjate ja ringhäälinguorganisatsioonide kaitse 26. oktoobri 1961. aasta Rooma konventsiooni,

– võttes arvesse 15. aprilli 1994. aasta intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingut (TRIPS),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 1996. aasta direktiivi 96/9/EÜ andmebaaside õiguskaitse kohta[1] (andmebaaside direktiiv),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta

[1] EÜT L 77, 27.3.1996, lk 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1996/9/oj.

direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas[2] (infoühiskonna direktiiv),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta[3],

– võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokolli nr 1 (ETS nr 009) artiklit 1, millega on tagatud õigus omandit segamatult kasutada ning mida Euroopa Inimõiguste Kohus on muu hulgas kohtuasjas Anheuser-Busch Inc. *vs*. Portugal tehtud otsuses (11. jaanuar 2007) tõlgendanud selliselt, et see hõlmab intellektuaalomandi õigusi,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiivi 2009/24/EÜ arvutiprogrammide õiguskaitse kohta[4],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrust (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus)[5],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/943, milles käsitletakse avalikustamata oskusteabe ja äriteabe (ärisaladuste) ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise vastast kaitset[6],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta määrust (EL) 2018/1807, mis käsitleb isikustamata andmete Euroopa Liidus vaba liikumise raamistikku[7],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/790, mis käsitleb autoriõigust ja autoriõigusega kaasnevaid õigusi digitaalsel ühtsel turul ning millega muudetakse direktiive 96/9/EÜ ja 2001/29/EÜ[8] (autoriõiguse direktiiv),

---

2 EÜT L 167, 22.6.2001, lk 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/29/oj.
3 ELT L 157, 30.4.2004, lk 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/48/oj.
4 ELT L 111, 5.5.2009, lk 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj.
5 ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.
6 ELT L 157, 15.6.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/943/oj.
7 ELT L 303, 28.11.2018, lk 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1807/oj.
8 ELT L 130, 17.5.2019, lk 92, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj.

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/1024 avaandmete ja avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta[9],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrust (EL) 2019/1150, mis käsitleb õigluse ja läbipaistvuse edendamist veebipõhiste vahendusteenuste ärikasutajate jaoks[10],

– võttes arvesse komisjoni 19. veebruari 2020. aasta valget raamatut „Tehisintellekt: Euroopa käsitus tipptasemel ja usaldusväärsest tehnoloogiast“ (COM(2020)0065),

– võttes arvesse Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni autoriõiguse lepingut ning 29. mai 2020. aasta läbivaadatud aruteludokumenti intellektuaalomandi poliitika ja tehisintellekti kohta (WIPO/IP/AI/2/GE/20/1 REV),

– võttes arvesse oma 20. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni intellektuaalomandi õiguste kohta tehisintellekti tehnoloogiate arendamisel[11],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2022. aasta määrust (EL) 2022/868 Euroopa andmehalduse kohta ning millega muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (andmehalduse määrus)[12],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja Komisjoni 23. jaanuari 2023. aasta Euroopa deklaratsiooni digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümnendiks[13],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2023. aasta määrust (EL) 2023/2854 ühtlustatud õigusnormide kohta, millega reguleeritakse õiglast juurdepääsu andmetele ja andmete kasutamist, millega muudetakse määrust (EL) 2017/2394 ja direktiivi (EL) 2020/1828 (andmemäärus)[14],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning direktiive

---

9 ELT L 172, 26.6.2019, lk 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj.

10 ELT L 186, 11.7.2019, lk 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1150/oj.

11 ELT C 404, 6.10.2021, lk 129.

12 ELT L 152, 3.6.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj.

13 ELT C 23, 23.1.2023, lk 1.

14 ELT L, 2023/2854, 22.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj.

2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellekti käsitlev määrus)[15],

– võttes arvesse Mario Draghi 9. septembri 2024. aasta aruannet Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta,

– võttes arvesse komisjoni 29. jaanuari 2025. aasta teatist „ELi konkurentsivõime kompass“ (COM(2025)0030),

– võttes arvesse Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti (EUIPO) 12. mai 2025. aasta aruannet generatiivse tehisintellekti arendamise kohta autoriõiguse seisukohast,

– võttes arvesse komisjoni 16. juuni 2025. aasta teatist „Digikümnendi olukorda käsitlev 2025. aasta aruanne: jätkuv töö, et suurendada ELi suveräänsust ja kujundada ELi digitulevikku“ (COM(2025)0290),

– võttes arvesse üldotstarbelise tehisintellekti tegevusjuhendit, eelkõige selle autoriõiguse peatükki, mille komisjon avaldas 10. juulil 2025 ja mis kehtib alates 2. augustist 2025,

– võttes arvesse üldotstarbelise tehisintellekti treenimissisu avaliku kokkuvõtte selgitavat teatist ja vormi, mille komisjon avaldas 24. juulil 2025 ja mis kehtib alates 2. augustist 2025,

– võttes arvesse õiguskomisjoni taotlusel Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste ning justiits- ja institutsiooniliste asjade poliitikaosakonna tellitud uuringut „Generative AI and Copyright – Training, Creation, Regulation“ (Generatiivne tehisintellekt ja autoriõigus – treenimine, loomine, reguleerimine)[16],

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse õiguskomisjoni raportit (A10-0019/2026),

A. arvestades, et õigus omandile, sealhulgas intellektuaalomandile, on sätestatud harta artiklis 17 põhiõigusena ja see on kohtupraktikas selgelt määratletud; arvestades, et selle õiguse austamine tuleb tagada kõigis digiülemineku ja generatiivse tehisintellekti (GenTI) arendamise etappides;

B. arvestades, et EL seisab silmitsi strateegilise probleemiga, milleks on tehisintellekti valdkonnas rahvusvahelistest arengusuundadest mahajäämine; arvestades, et 2025. aasta veebruaris Pariisis toimunud tehisintellekti alaseid meetmeid käsitleval tippkohtumisel kuulutas komisjon välja Euroopa tehisintellekti tegevuskava, mille

---

15 ELT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.

16 Lucchi, N. (2025), „Generative AI and copyright: Training, Creation, Regulation“, viide PE 774.095, Euroopa Parlament.

eesmärk on muuta Euroopa tehisintellekti valdkonnas ülemaailmseks liidriks; arvestades, et seetõttu on väga oluline edendada ja mitte takistada ELis GenTI tehnoloogiate ja teenuste arengut avalikes huvides, eesmärgiga kaitsta Euroopa tehnoloogilist suveräänsust, konkurentsivõimet, keelelist mitmekesisust ja innovatsioonisuutlikkust, jäädes sealjuures truuks oma väärtustele ning tagades, et tehnoloogia areng toetab kestlikku majanduskasvu, konkurentsivõimet ja innovatsiooni, hõlbustades samal ajal kogu ELis laialdast juurdepääsu tehisintellektitehnoloogiatele; arvestades, et konkurentsivõime säilitamine GenTI arendamise võidujooksus nõuab ka juurdepääsu kvaliteetsele sisule, mis rõhutab õiglaselt tasustatud loomesektori tähtsust kvaliteetsete tehisintellekti treenimisandmete allikana;

C. arvestades, et oluline roll Euroopa väärtuste ja kultuurilise mitmekesisuse kaitsmisel on loome- ja kultuurisektoril, mis annab ligikaudu 4 % ELi lisaväärtusest ja 6,9 % ELi SKPst; arvestades, et see sektor annab tööd ligikaudu 8 miljonile inimesele, toetades Euroopa kultuurilist mitmekesisust, sotsiaalset ühtekuuluvust, väärtusi ja demokraatlikku dialoogi;

D. arvestades, et deklaratsioonis digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümnendiks seati eesmärgiks tagada õiglane, ohutu ja turvaline digikeskkond, kus igaühel, sealhulgas väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel (VKEd), peaks olema võimalus õiglastel tingimustel konkureerida ja innovatsiooniga tegeleda; arvestades, et see hõlmab meetmeid digitaalsel ühtsel turul pakutavate toodete ja teenuste jälgitavuse, ohutuse ja nõuetele vastavuse edendamiseks; arvestades, et allakirjutanud kohustuvad edendama inimkeskseid, usaldusväärseid ja eetilisi tehisintellektisüsteeme, mida kasutatakse läbipaistvalt ja kooskõlas ELi väärtustega; arvestades, et deklaratsioonis toonitatakse, et digipööre peaks aitama kaasa õiglase ja kaasava ühiskonna ja majanduse kujunemisele ning kultuurilise ja keelelise mitmekesisuse edendamisele, samuti avatud tehnoloogiatele ja standarditele, et suurendada veelgi usaldust tehnoloogia vastu ning tarbijate võimet teha autonoomseid ja teadlikke valikuid;

E. arvestades, et näib, et ELi digikümnendi eesmärke ei saavutata ilma murrangulise muutuseta ELi investeerimismaastikul;

F. arvestades, et ELi konkurentsivõime kompassi eesmärk on edendada innovatsiooni, eelkõige luues Euroopas sõbraliku keskkonna noorte ettevõtjate tegevuse alustamiseks ja laiendamiseks, kasutades selleks 28. mail 2025 käivitatud sihtotstarbelist ELi idu- ja kasvufirmade strateegiat; arvestades, et sellega peaks kaasnema igas suuruses ettevõtjatele mõeldud tehisintellekti rakendamise algatus, et kiirendada tehisintellekti tehnoloogiate integreerimist strateegilistesse sektoritesse ja tugevdada ELi tehnoloogilist suveräänsust; arvestades, et kultuuri- ja loomesektorid loovad uusi

ning kvalifikatsiooni nõudvaid töökohti ning toetavad Euroopa majanduskasvu, diplomaatilist jõudu ja uute talentide esilekerkimist; arvestades, et VKEd moodustavad enamiku loomesektori ettevõtetest;

G. arvestades, et autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused jõustuvad automaatselt ilma registreerimisnõueteta; arvestades, et seeläbi antakse mitmesugustele omajatele (autorid, esitajad, tootjad, kirjastajad ja ringhäälinguorganisatsioonid) ulatuslikud ainuõigused, sealhulgas õigus teoseid ja muud materjali reprodutseerida ning neid kohandada, levitada ja üldsusele edastada;

H. arvestades, et Euroopa kultuuri- ja loomesektor on väga mitmekesine ning selle lepingulised tavad, väärtusahelad ja autoriõiguse ning sellega kaasnevate õigustega kaitstud sisu liigid erinevad märkimisväärselt; arvestades, et mõnes sektoris koonduvad õiguste omajad oma huvide kaitsmiseks organisatsioonidesse; arvestades, et nende erinevate osalejate loodud teosed on samavõrra mitmekesised ja neil võib seetõttu olla erinev väärtus;

I. arvestades, et autoriõigus peab pidama sammu uute tehnoloogiate arenguga, seda nii õiguslikult kui ka tehniliselt; arvestades, et riiklike autoriõiguse süsteemide ühtlustamine oleks digitaalses maailmas keskse tähtsusega;

J. arvestades, et GenTI on tehisintellektiliik, mis erinevalt muudest tehisintellektisüsteemidest, mis on kavandatud peamiselt klassifitseerima või prognoosima, genereerib uut sisu, näiteks teksti, pilte, muusikat, videoid ja koodi, kasutades treenimiseks väga suuri andmekogumeid, millest ta õpib mustreid ja struktuure; arvestades, et GenTI tulemid luuakse statistilistel mudelitel põhinevate prognooside abil, need jäljendavad üldjuhul inimloovust ja tuginevad olemasolevale sisule, mis võib hõlmata autoriõigusega kaitstud materjale; arvestades, et selline autoriõigusega kaitstud sisu digitaalne kasutamine tekitab vajaduse kohandada autoriõigusega kaitstud sisu digitaalset kaitset;

K. arvestades, et tehisintellekti arendamisel, juurutamisel ja kasutamisel tuleb täielikult järgida kehtivat õigusraamistikku; arvestades, et on vastuvõetamatu, et selle tehnoloogilise arengu puhul rikutakse praegu väljakujunenud õigusi; arvestades, et praegused süsteemid õiguste piiramiseks (keeldumiseks) autoriõigusega kaitstud sisu puhul on sageli ebapraktilised, ei pruugi hõlmata kõiki asjakohaseid teksti- ja andmekaevet reguleerivaid õigusakte ning neil puudub mõjusaks rakendamiseks ja jõustamiseks vajalik läbipaistvus; arvestades, et uute tehnoloogiate (nt tehisintellekti) arendamine ja väljakujunenud õiguste, sealhulgas autoriõiguse normides sätestatud õiguste tagamine ei tohiks olla üksteist välistavad, vaid pigem tuleks neid arendada koos;

L. arvestades, et on tõendeid autoriõiguse eeskirjade laialdase rikkumise kohta GenTI pakkujate poolt, sealhulgas internetist teoste loata kogumise, õiguste omajate seatud teksti- ja andmekaeveõiguste piirangute mittejärgimise, teoste hankimiseks piraatallikate kasutamise ning lubade taotlemata jätmise kohta; arvestades, et see muster, mis kujutab endast loovisikute põhiõiguste selget rikkumist ja väärtuse omastamist ELi kultuuri- ja teabesektori kahjuks, näitab vajadust jõuliste meetmete järele, et tagada ELi tehisintellekti ökosüsteemi õiglus ja eetilisus;

M. arvestades, et peamised õiguslikud küsimused GenTI ning autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste koostoimimise kohta seisnevad selles, kas autoriõigusega kaitstud teoste ja muu materjali kasutamine treenimisandmestikes on ELi ja liikmesriikide riigisisese õiguse alusel seaduslik, milline peaks olema tehisintellekti loodud sisu õiguslik staatus ning kuidas tagada loovisikutele ja õiguste omajatele läbipaistvus, nende nõusolek ja õiglane tasustamine, kui nende kaitstud teoseid ja muud materjali kasutatakse tehisintellekti tulemite loomisel, levitamisel ja jagamisel;

N. arvestades, et luues massiliselt ja odavalt inimeste loodut matkivat sisu, konkureerib GenTI otseselt loovisikute tööga, eelkõige kultuuri- ja meediasisuga; arvestades, et see konkurents võib tuua kaasa veebisisu kvaliteedi languse, mis tuleneb loovisikute tegevuse lõpetamisest, ning seega inimeste kultuuri- ja loometoodangu üldise vähenemise;

O. arvestades, et see loomingu inimmõõtme järkjärgulise kadumise risk tehisintellekti loodud sisu kasuks kujutab endast peale loomesektori majandusliku elujõulisuse õõnestamise ka eksistentsiaalset riski Euroopa ühiskonnale ja demokraatiale, kuna see hägustab piire tõe ja vale vahel, nägemust arutelust ja selle autoritest ning kahjustab kognitiivset võimekust ja kriitilist mõtlemist; arvestades, et tehisintellekti käsitlevas määruses (tehisintellektimäärus) võetakse neid riske arvesse, kuid see ei saa ilma autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste tugeva kaitseta olla täielik;

P. arvestades, et õigusnormide järgimise nõuetekohaseks tagamiseks ning kogu ELis ja tehisintellekti pakkujate vahel võrdsete tingimuste tagamiseks tuleb ELi ja liikmesriikide autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevaid norme kohaldada ühetaoliselt kõigi tehisintellekti pakkujate suhtes, kes ELid tooteid juurutavad või teenuseid pakuvad, olenemata nende asukohast, jurisdiktsioonist, kus nende tehisintellektimudelite treenimise aluseks olevad autoriõiguse seisukohast olulised toimingud tehakse, ja sellest, kus tehisintellektisüsteemi tekitatud tulemit ELis kasutatakse; arvestades, et sama nõuet tuleks *mutatis mutandis* kohaldada juhul, kui sisu kasutavad hiljem järelduste tegemiseks, päringgenereerimiseks või peenhäälestamiseks mitte ainult tehisintellektimudelite pakkujad, nagu on praegu sätestatud

tehisintellektimääruse artiklis 53, vaid ka tehisintellektisüsteemide pakkujad või juurutajad; arvestades, et uute litsentsilepingute sõlmimist ei tohiks tõlgendada õiguskaitsevahendina autoriõigusega kaitstud sisu varasema loata kasutamise eest;

Q. arvestades, et iga üldotstarbelist tehisintellektimudelit ELi turule laskev tehisintellekti pakkuja peab jääma enne asjaomase liikmesriigi territooriumil autoriõigusega seotud toimingu tegemist vastutavaks selle kontrollimise eest, kas üldotstarbelise tehisintellekti tegevusjuhendis kirjeldatud meetmed, mis tema autoriõiguse poliitikas sisalduvad, on kooskõlas autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi käsitleva ELi õiguse rakendamisega liikmesriikides, sest vastasel juhul võib tekkida vastutus autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi käsitleva ELi õiguse alusel;

R. arvestades, et tegevusjuhendi järgimine on üksnes vabatahtlik ja mitte kõik tehisintellekti pakkujad ei ole sellele (eelkõige selle autoriõiguse peatükile) alla kirjutanud;

S. arvestades, et ühelt poolt tehisintellekti treenimise, juurutamise ja pakkumise ülemaailmne iseloom ja astmeliselt kasvav kiirus ning teiselt poolt autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevate eeskirjade territoriaalne kohaldamine takistavad asjaomaste õiguste litsentsimist ning nendele õigustele vastavate tehisintellektitoodete ja -teenuste ELi turul kättesaadavaks tegemist sarnaselt digiajastule enne tehisintellekti, kuid on sellega võrreldes oluliselt suurenenud;

T. arvestades, et kohtupraktika seoses autoriõigusega kaitstud sisu ebaseadusliku kasutamisega tehisintellektimudelite treenimiseks on endiselt napp, kuid lähitulevikus on oodata mitut kohtuotsust, kuna mitmed õiguste omajad ELis ja mujal maailmas on võtnud teatavate tehisintellekti pakkujate vastu õiguslikke meetmeid;

U. arvestades, et GenTI treenimine, mis on spetsiifiline kasutusviis, nõuab selliste õiguslike tingimuste täpsustamist, mille alusel sellist treenimist võib läbi viia;

V. arvestades, et kvaliteetsed, inimpõhised (mittesünteetilised) ja terviklikud treenimisandmestikud on väga olulised nii teadusuuringute seisukohast kui ka GenTI süsteemide tulemuslikuks arendamiseks ärilisel eesmärgil ning GenTI süsteemide kvaliteetsete ja usaldusväärsete tulemite tagamiseks; arvestades, et selliste andmestike seadusliku koostamise ja kasutamise võimaldamine ELis, välistades piraatmaterjali, loata kasutatava või muu õigusi rikkuva materjali, on seetõttu väga oluline, et edendada innovatsiooni, tagada tehnoloogiline ja kultuuriline suveräänsus, säilitada ELi konkurentsivõime kiiresti areneval üleilmsel tehisintellektimaastikul ning kaitsta Euroopa kultuuri- ja loomesektorit;

W. arvestades, et EUIPO autoriõiguse teadmuskeskuse tegevuse alustamine oleks õigeaegne ja kiiduväärt algatus, mille eesmärk on

anda autoriõiguse kohta kasulikku ja usaldusväärset teavet ning tugevdada autoriõiguse ja sellega seotud õiguste omajate ning kujunemisjärgus tehnoloogiate, eelkõige GenTI valdkonnas tegutsevate esindajate ja sidusrühmade vahelist suhtlust;

X. arvestades, et õiguste omajatel peaks olema võimalus kasutada vahendeid, mis võimaldavad neil tulemuslikult välistada oma teoste kasutamise tehisintellekti treenimiseks, piiratud arvul standardsetes masinloetavates vormingutes, mida võiks hallata ja mille loetelu võiks koostada EUIPO, võimaldades seega registreeritud teosed automatiseeritud andmesorimisest tulemuslikult välja jätta ning tagades õiguskindluse nii õiguste omajatele kui ka tehisintellekti pakkujatele;

Y. arvestades, et iga GenTI mudelite ja süsteemide pakkuja või juurutaja peaks tagama läbipaistvuse kogu autoriõigusega kaitstud sisu suhtes, mida nende mudelite ja süsteemide treenimiseks kasutati, olenemata jurisdiktsioonist, kus GenTI mudelite treenimise aluseks olevad autoriõiguse seisukohast olulised toimingud toimuvad; arvestades, et sellise läbipaistvuse tagamiseks tuleb koostada üksikasjalik loetelu, milles on nimetatud iga treenimiseks kasutatud autoriõigusega kaitstud sisuüksus; arvestades, et sama nõuet tuleks *mutatis mutandis* kohaldada juhul, kui seda sisu kasutavad hiljem muul otstarbel, sealhulgas järelduste tegemiseks, päringgenereerimiseks või peenhäälestamiseks, mitte ainult tehisintellektimudelite pakkujad, nagu on praegu sätestatud tehisintellektimääruse artiklis 53, vaid ka tehisintellektisüsteemide pakkujad või juurutajad; arvestades, et selline kasutus nagu järeldamine ja päringgenereerimine toimub üldjuhul pidevalt ja reaalajas; arvestades, et sellistel juhtudel peaks läbipaistvus hõlmama andmesorimist ennast, mille puhul ühelt poolt peavad otsiämblikud end veebioperaatoritele identifitseerima ja teiselt poolt peavad tehisintellekti pakkujad või juurutajad säilitama üksikasjalikud andmed oma sorimistegevuse kohta; arvestades, et juhul, kui kasutajapäringuid töötlevad tehisintellektisüsteemid, tuleks eeldada, et sisu on hangitud andmesorimise teel (sh järeldamise ja päringgenereerimise eesmärgil); arvestades, et pelk teave tehisintellekti ning GenTI pakkujate ja juurutajate kasutatava kolmanda isiku sisu kohta ei kujuta endast ELi õiguse kohaselt ärisaladusi;

Z. arvestades, et sellist läbipaistvust võiks hõlbustada usaldusväärne vahendaja, näiteks EUIPO, kes võiks teavitada õiguste omajaid nende sisu kasutamisest, võimaldades neil seeläbi esitada nõudeid seoses selle kasutamisega treenimise otstarbel; arvestades, et sellisele vahendajale tuleks anda vajalikud volitused ja ressursid, et ta saaks hinnata, kas tehisintellekti pakkujad ja juurutajad täidavad täielikult oma läbipaistvuskohustusi;

AA. arvestades, et läbipaistvuse võiks saavutada ka seeläbi, et õiguste

omajatel võimaldatakse märgistada oma teosed ja muu kaitstud materjal vesimärgiga ning tehisintellekti pakkujatelt nõutakse, et nad säilitaksid sellised vesimärgid muutmata kujul ja teeksid kättesaadavaks otsinguvahendid, mille abil saab selliseid vesimärke tehisintellekti treenimiseks kasutatava materjali hulgast tuvastada;

AB. arvestades, et lisaks kohustusele tagada läbipaistvus autoriõigusega kaitstud teoste ja muu kaitstud materjali suhtes on vaja luua mehhanism, mille alusel tehisintellekti pakkujate või tehisintellektimudelite ja -süsteemide juurutajate suutmatus tagada täielik läbipaistvus peaks andma teatavatel tingimustel aluse ümberlükatavaks eelduseks, et asjaomast autoriõigusega kaitstud teost või muud kaitstud materjali on kasutatud treenimise, järelduste tegemiseks või päringgenereerimise otstarbel, mis toob seega autoriõiguse või sellega kaasnevate õiguste rikkumise korral kaasa kõik ELi ja riigisisese õiguse kohased õiguslikud tagajärjed; arvestades, et kui kohus teeb sellise eelduse või esitatud tõendite alusel otsuse õiguste omaja või teda esindavate organisatsioonide kasuks, peaks kõik mõistlikud ja proportsionaalsed kohtu- ja muud kulud kandma tehisintellekti pakkuja;

AC. arvestades, et ajakirjandusel on ELis demokraatia ja demokraatlike struktuuride kaitsmisel väga tähtis roll; arvestades, et on oluline tagada, et GenTI mudelid ja süsteemid ei töötleks andmeid valikuliselt, eelistades teatavaid väljaandeid teistele, ning säilitaksid seega teabe mitmekesisuse ja erapooletuse; arvestades, et GenTI mudelid ja süsteemid tuleb projekteerida nii, et need hõlmaksid ja võtaksid arvesse kogu olemasolevat ajakirjandusväljaannete valikut, et kaitsta selliseid demokraatlikke põhiväärtusi nagu mitmekesisus ja õiglus avalikus arutelus; arvestades, et GenTI mudelite ja süsteemide jaoks on vaja kehtestada selged kvaliteedistandardid;

AD. arvestades, et läbipaistvus seoses tehisintellektisüsteemide loodud tulemiga on väga oluline, et sisu saaks õigesti liigitada tehisintellekti või inimese poolt looduks, sõltuvalt sellest, kas tulem vastab kehtestatud autoriõiguse kaitse kriteeriumidele; arvestades, et sellise liigitamisega kaasnevad märkimisväärsed õiguslikud tagajärjed, sealhulgas autoriõiguse kaitse kohaldatavusele ning õiguste ja kohustuste kindlaksmääramisele; arvestades, et kodanike usaldus tehisintellekti vastu saab rajaneda üksnes õigusraamistikul, mis tagab, et igasuguse kasutusele võetud tehisintellektisüsteemi puhul tunnustatakse ja järgitakse täielikult aluslepinguid, hartat ja ELi teisest õigust;

AE. arvestades, et GenTI tulemite õiguslikul käsitlemisel tuleb lähtuda sellest, et ELi autoriõiguse normid põhinevad jätkuvalt põhimõtetel, mille kohaselt on autoriks inimene; arvestades, et Euroopa Liidu Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt hõlmab mõiste „teos“ kahte kumulatiivset tingimust: esiteks peab see olema algupärane materjal, mis kajastab autori enda intellektuaalset loomingut, ja

teiseks peab see looming olema väljendatud viisil, mis võimaldab seda piisavalt täpselt ja objektiivselt tuvastada;

AF. arvestades, et GenTI-d kasutatakse üha enam vahendina autoriõiguse ja sellega seotud õiguste täitmise tagamise abistamiseks; arvestades, et komisjon peaks tagama, et GenTI kasutamisel autoriõigusega seotud nõuete jõustamiseks kasutatakse mõjusaid kaitsemeetmeid, sealhulgas kaitsemeetmeid väärkasutamise vastu, mis tagavad põhiõiguste, eelkõige väljendusvabaduse ja ajakirjandusvabaduse täieliku austamise;

AG. arvestades, et see, et rahvusvahelised reeglid autoriõiguse kaitse kohaldatavuse kohta tehisintellekti loodud sisule ei ole ühtsed, kujutab endast riski intellektuaalomandit reguleerivate õigusnormide sidususele maailmas ja võib põhjustada õiguslikku arbitraaži või kahjustada ELi loome- ja tehisintellektisektori konkurentsivõimet; arvestades, et normide rahvusvaheline ühtlustamine ja üleilmse reguleeriva raamistiku loomine oleks tulemuslikum ja sidusam alternatiiv praegusele õiguslike lähenemisviiside killustatusele; arvestades, et väline poliitiline surve ei tohiks mõjutada tehisintellekti ja autoriõigust käsitlevaid ELi õigusakte; arvestades, et sellega seoses peab EL reageerima tugevalt ja ühtselt, et tagada siseturu toimimine, kaitsta oma tööjõudu ja konkurentsivõimet, tugevdada oma tehnoloogilist autonoomiat ja kehtestada intellektuaalomandi valdkonnas üleilmsed standardid;

AH. arvestades, et selleks, et tagada ELi õiguse nõuetekohane rakendamine kõigi generatiivse tehisintellekti teenuste suhtes ja vältida ELi-väliste pakkujate ebaõiglast konkurentsieelist nõuete mittetäitmise tõttu, on oluline, et autorite õigusi ELi ja riiklikul tasandil kaitsvaid ja jõustavaid eeskirju kohaldatakse tulemuslikult kõigi ELi turul osutatavate teenuste suhtes; arvestades, et võimu järjest suurem koondumine mõne üksiku suure väljaspool Euroopat asuva ettevõtte kätte suurendab ELi strateegilist sõltuvust ning nõrgestab Euroopa loovisikute ja Euroopa ajakirjanduse suutlikkust oma õigusi kasutada ja jõustada; arvestades, et ELi ja rahvusvahelise õigusega lubatud ulatuses tuleb autoriõiguse kaitse territoriaalsuse põhimõtet kohandada generatiivse tehisintellekti süsteemide treenimisele, tagamaks et Euroopa sisu kasutamise suhtes kohaldatakse ELi õigust isegi siis, kui selline treenimine toimub väljaspool ELi, mis on oluline, et tagada Euroopa loovisikute ja õiguste omajate õiglane tasustamine ja kaitsta ELi kultuurilist ja loomingulist elujõulisust ning tagada aus konkurents Euroopa ja väljastpoolt Euroopat pärit GenTI süsteemide pakkujate vahel; arvestades, et GenTI süsteemid, mis neile nõuetele ei vasta, peaksid olema ELis kasutamiseks keelatud ja neid põhimõtteid tuleks kindlalt jõustada;

AI. arvestades, et GenTI kiire areng on märkimisväärselt suurendanud võimalusi selliste realistlike manipuleeritud digitaalpiltide, audio- või

videosisu, sealhulgas kunstnike teoste ja esituste loomiseks ja levitamiseks, mis sarnanevad päris inimestele või imiteerivad neid – nn süvavõltsingud, mis näivad ekslikult ehtsad või tõesed; arvestades, et sellise sisu väärkasutamine ohustab nende inimeste identiteeti ja isiksust, sealhulgas keha, näojoonte ja hääle osas;

1. märgib senist ebaselgust autoriõiguse direktiivi kohaldamisel GenTI treenimise kontekstis ning soovitab kiiresti selgitada selle kohaldamist ja rakendamist;

2. on veendunud, et praegused autoriõiguse normid ei ole autoriõigusega kaitstud materjali GenTI jaoks litsentsimise probleemi lahendamiseks piisavad; nõuab täiendavat õigusraamistikku, et selgitada GenTI jaoks litsentsimise eeskirju ja tegeleda praeguste autoriõiguse normide võimalike rikkumistega; toonitab, et selline raamistik peaks sisaldama sätteid, millega tagatakse GenTI pakkujate tulemuslik koostöö loovisikute ja teiste õiguste omajatega, sealhulgas toimiv litsentsimisturg, mis taastab õiguste omajate läbirääkimispositsiooni ja elujõulised kaitselahendused;

3. tuletab meelde, et kõik erandid autoriõiguse õigustikust tulenevatest praegustest õigustest, sealhulgas seoses tehisintellektiga, peavad olema kooskõlas infoühiskonna direktiivi artikli 5 lõike 5 ja Berni konventsiooni kohase kolmeastmelise kontrolliga; märgib, et seadusliku juurdepääsu mõiste välistab teoste piraatkoopiad ja õigusi rikkuvad koopiad;

4. kutsub komisjoni üles tagama, et kooskõlas harta artiklis 13 sätestatud põhimõttega ei piirata tegevust, mis toimub teadusuuringute või hariduslikul eesmärgil, eelkõige teadusasutustes ja kultuuripärandiasutustes, või mitteärilise innovatsiooni raames; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks, et sellisest tegevusest tulenevate teadusuuringute tulemuste äriotstarbelist kasutamist ei piirata, tingimusel et õiguste omajatelt on saadud piisavad load;

5. kordab, et õiguste omajatel, eelkõige ajakirjandus- ja uudismeediasektorist ning eelkõige ajakirjandusväljaannete kirjastajatel, ajakirjanikel ja uudistetoimetajatel, peab olema täielik kontroll nende sisu treenimise eesmärgil digitaalse kasutamise üle tehisintellektisüsteemide ja -mudelite poolt; rõhutab, et see kontroll peaks põhinema kindlal ja toimival võimalusel välistada selline kasutamine tehisintellektisüsteemide ja mudelite poolt, mida toetaks täielik läbipaistvus ja allika dokumenteerimine kolmandate isikute sisu kasutamise puhul;

6. on samuti veendunud, et kõnealustel õiguste omajatel peab olema täielik kontroll nende sisu kasutamise üle eesmärkidel, mis ei ole seotud tehisintellekti treenimisega, nagu järelduste tegemine ja päringgenereerimine süsteemide poolt, nagu rakendused, või

kasutamine eesmärkidel, mis soodustavad tehisintellekti loodud konkureerivate pakkumiste loomist õiguste omajate esmastel turgudel; on veendunud, et kaitstud sisu võib sellistel treenimisega mitteseotud eesmärkidel kasutada üksnes õiguste omajate sõnaselgel nõusolekul; teeb ettepaneku, et komisjon uuriks, kuidas saaks ajakirjandusväljaannete kirjastajate, ajakirjanike ja uudistetoimetajate kaasnevaid õigusi ning muid seonduvaid õigusi, sealhulgas uudismeedia tootjate ja uudistekanalite õigusi laiendada nii, et need hõlmaksid ka neid eesmärke; on veendunud, et selliseid tasu saamise õigusi võib hallata ka vabatahtliku kollektiivse litsentsimise süsteemi alusel, kusjuures võiks ette näha õiguste omajate nimel õiguste kollektiivse teostamise eelduse seoses nende sisu kasutamisega tehisintellektiga seotud viisil, ilma et sellega piirataks õiguste omajate õigust valida individuaalne litsentsimine;

7. nõuab tungivalt, et komisjon uuriks võimalusi, kuidas kaitsta ajakirjandus- ja uudismeediasektorit, mille teenuseid tehisintellektisüsteemid korduvalt ja täielikult ära kasutavad, ning hindaks ja asjakohasel juhul pakuks välja mehhanisme, millega tagada, et GenTI mudelite või süsteemide pakkujad, kes suunavad ajakirjandusväljaannete ja uudismeediakanalite veebiliiklust ja tulu tõendatult mujale, maksavad sellistele väljaannetele õiglasel, proportsionaalsel ja mittediskrimineerival viisil hüvitist, pöörates erilist tähelepanu kohalikule ja piirkondlikule meediale, et kaitsta meedia pluralismi, mitmekesisust ja demokraatlikku arutelu ELis ja selle liikmesriikides;

8. märgib GenTI kasvavat kasutamist uudistesisu koondamiseks või esitamiseks ning selle kaugeleulatuvat mõju teabele juurdepääsule ja teabe mitmekesisusele; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama selle nähtusega tegelemiseks ELi õiguse täieliku täitmise; rõhutab, et sellised süsteemid peaksid tagama Euroopa meediavabaduse määruse[17] aluseks olevad põhimõtted, eelkõige meedia pluralismi ja teabe mitmekesisuse, ja neid toetama; rõhutab vajadust tagada digiteenuste määruse artikli 34 nõuetekohane täitmine, kui selliseid teenuseosutajaid käsitatakse väga suurte digiplatvormide või otsingumootoritena, tagades, et meediavabadusele ja meedia pluralismile avalduvate süsteemsete riskidega tegeletakse nõuetekohaselt; kutsub komisjoni lisaks üles kiiresti tegelema digiturgude määruse mis tahes rikkumistega, mis on seotud pääsuvalitsejate võimalike oma toodete ja teenuste eelistamise tavadega, mis toovad kasu nende tehisintellekti teenustele ja kahjustavad ausat konkurentsi ärikasutajatega;

---

17 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1083, millega luuakse siseturul meediateenuste ühine raamistik ja muudetakse direktiivi 2010/13/EL (Euroopa meediavabaduse määrus) (ELT L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

9. kutsub komisjoni üles hõlbustama kollektiivse esindamise organisatsioonidega konsulteerides vabatahtlike kollektiivsete litsentsilepingute sõlmimist sektorite kaupa, kui see on asjakohane, et luua kiiresti toimiv litsentsimisturg, mis pakub tasakaalustatud ja tõhusat raamistikku, millega tagatakse õiguste omajatele õiglane tasu, võimaldades samal ajal tehisintellekti pakkujatele juurdepääsu kvaliteetsetele treenimisandmetele; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks, et sellised kollektiivsed litsentsilepingud on kättesaadavad kõigile sidusrühmadele, sealhulgas loovisikutele ja VKEdele, edendades heas usus läbirääkimisi ja läbipaistvust; tuletab meelde, et tuleb austada õiguste omajate keeldumist kasutada nende sisu treenimise eesmärgil;

10. kutsub komisjoni üles tagama nii õiguste omajatele kui ka tehisintellekti pakkujatele õiguskindluse ning hindama, kas oleks vajalik ja teostatav luua vahendid, mis võimaldavad õiguste omajatel tulemuslikult välistada oma teoste kasutamise tehisintellekti treenimiseks piiratud arvul standardsetes masinloetavates vormingutes, mida haldab usaldusväärne vahendaja; teeb ettepaneku muuta EUIPO usaldusväärseks vahendajaks, kes haldab välistamisi ja koostab nende loetelu ning võib viidata muudele juba olemasolevatele välistamiste kataloogidele; rõhutab, et mis tahes uues mehhanismis osalemine peaks olema lihtne ja kulutõhus ning see ei tohiks muuta kehtetuks ega tühistada varem väljendatud keeldumisi, andes samal ajal tehisintellekti pakkujatele tervikliku vahendi autoriõiguse järgimise tagamiseks; on veendunud, et selliste mehhanismide loomise kavandamisel ja hindamisel tuleks konsulteerida mõjutatud sidusrühmadega, eelkõige õiguste omajate, tehisintellekti pakkujate ja nende vastavate esindusorganisatsioonidega;

11. soovitab, et komisjon teeks EUIPO-le ülesandeks ka sektoripõhise vabatahtliku litsentsimisprotsessi toetamise, et muuta GenTI pakkujate ja õiguste omajate vahelised suhted sujuvamaks, luues toimiva ja innovatsioonisõbraliku raamistiku, mis toetab ELi konkurentsivõimet ja ei takista põhjendamatult tehisintellektitehnoloogiate arengut, ilma et see tekitaks ebaproportsionaalset halduskoormust või ohustaks ainuõiguste jõustatavust;

12. kutsub komisjoni üles esitama ELi turule lastud üldotstarbeliste tehisintellektimudelite ja -süsteemide juurutajatele ja pakkujatele ettepanekuid läbipaistvuse ja allika dokumenteerimise kohta autoriõigusega kaitstud teoste või muu kaitstud materjali kasutamisel, sealhulgas keeldumiste järgimise kontrollimiseks usaldusväärse vahendaja poolt, nagu EUIPO; soovitab komisjonil jätkata koostööd tehisintellekti pakkujate ja asjaomaste sidusrühmadega, et täiustada treenimisandmete vormi; on seisukohal, et selliste eesmärkide puhul nagu järelduste tegemine ja päringgenereerimine, mis nõuavad pidevat ja reaalajas veebisorimist,

tuleks läbipaistvust täiendada kohustusega, et otsiämblikud oleksid veebioperaatori jaoks identifitseeritavad ning et tehisintellektiettevõtted säilitaksid üksikasjalikke andmeid igasuguse sorimistegevuse kohta, võttes asjakohaselt arvesse vajadust kaitsta ärisaladusi ja konfidentsiaalset äriteavet ning tagades asjakohase tasakaalu sellise kaitse ning läbipaistvuskohustuste tulemusliku täitmise vahel; rõhutab, et digitaalne vesimärgistamine, mis hõlmab allkirja, koodi või konkreetse teabe diskreetset sisestamist otse kaitstud sisusse – tekst, pilt, video või audio – on innovaatiline ja töökindel vahend autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kaitsmiseks; rõhutab, et komisjon peab samuti edendama teadusuuringuid ja standardite väljatöötamist andmekogumi teabe kontrollimise suutlikkust suurendavate uuenduslike tehnoloogiliste lahenduste jaoks, nagu krüptograafilised vesimärgid; on seisukohal, et ükski uus keeldumismehhanism ei tohiks muuta kehtetuks varem väljendatud keeldumisi;

13. on seisukohal, et kehtestada ei tohiks mingit õigusraamistikku, millega reguleeritakse GenTI treenimist autoriõiguse ja sellega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude objektidega, ilma et tagataks selliste andmete kasutamise täielik läbipaistvus ning loovisikute õiguste tulemuslik kaitse ja täitmise tagamine, millega taastataks loovisikute absoluutne õigus tagada oma täielik läbirääkimispositsioon, et saada asjakohast ja proportsionaalset tasu;

14. rõhutab, et üldotstarbelise tehisintellekti tegevusjuhendit, suuniseid ja vorme tuleks muuta ning neid tuleks käsitada pidevalt ajakohastatavate dokumentidena, mida tuleb autoriõiguse kaitse ja tehisintellekti arendamisega seotud esilekerkivate probleemide lahendamiseks korrapäraselt ajakohastada; märgib, et see tegevusjuhend on ajutine vahend tehisintellektimäärusele vastavuse tõendamiseks kuni ühtlustatud standardite väljatöötamiseni, nagu on rõhutatud Euroopa tehisintellektiameti 18. juulil 2025. aastal avaldatud suunistes; väljendab heameelt üldotstarbelise tehisintellekti tegevusjuhendi autoriõigust käsitlevas peatükis võetud suuna üle, sealhulgas andmekogumite dokumenteerimise, keeldumiste ja kaebuste käsitlemise alal võetud kohustuste üle, märkides samas ära allesjäänud puudused; kutsub Euroopa tehisintellektiametit ametit üles tagama jõuliselt nende sätete järgimise ning hõlbustama tööd ELi kõrgeimate standardite saavutamiseks, et tagada kõnealuste nõuete tõhus täitmine, ning nõuab tungivalt, et allakirjutanud võtaksid vastu avaliku autoriõiguse poliitika ning rakendaksid ligipääsetavat ja ajaliselt piiritletud kaebuste esitamise mehhanismi, mis pakub õiguste omajatele mõjusat õiguskaitset;

15. soovitab komisjonil autoriõiguse raamistiku ja autoriõiguse direktiivi kavandatud muutmisest sõltumatult ja enne selle alustamist ning eeldamata, et õigusnorme on vaja muuta, viia kiiresti läbi põhjalik hindamine, et leida kiire lahendus küsimusele, kas kehtiva ELi

autoriõiguse õigustiku rakendamine võimaldab piisavalt käsitleda õiguskindlusetust ja konkurentsimõju, mis on seotud kaitstud teoste ja muu materjali kasutamisega GenTI süsteemide treenimiseks, territoriaalsuse mõju, muude avalikult kättesaadavate ressursside, nagu internetipõhiste entsüklopeediate, raamatukogude ja arhiivide jätkusuutlikkust ning tehisintellekti loodud sellise sisu levitamist, mis võib asendada inimese loodud väljendust; rõhutab, et selle hindamise läbiviimisel tuleks kasutada terviklikku lähenemisviisi, võttes arvesse kõigi sidusrühmade, sealhulgas teadlaste, ülikoolide, raamatukogude, kultuuriorganisatsioonide, Euroopa tehisintellekti arendajate, sealhulgas idufirmade, uudisteväljaannete ja loomesektori vajadusi seoses tehisintellekti kasutamise ja arendamisega;

16. kinnitab, et kooskõlas ELi ja rahvusvahelise õigusega ning selleks, et tagada võrdsed tingimused ELis ja väljaspool ELi asuvatele GenTI teenustele, garanteerida loovisikutele asjakohane kaitse ja õiglane tasustamine nende teoste kasutamise eest, parandada selliste teoste litsentsimist ning lõppkokkuvõttes edendada ELi kultuurilist elujõulisust, tuleks territoriaalsuse põhimõtet tõlgendada nii, et kui generatiivse tehisintellekti mudelid ja süsteemid lastakse ELi turule või tehakse seal kättesaadavaks, kohaldatakse ELi autoriõiguse norme olenemata jurisdiktsioonist, kus nende GenTI mudelite ja süsteemide treenimise aluseks olevad autoriõigusega seotud toimingud aset leiavad, nagu on sedastatud tehisintellektimääruse põhjenduses 106, mille tagajärjeks on see, et kui autoriõigusest kinni ei peeta, keelatakse nende mudelite ja süsteemide ELi turule laskmine või seal kättesaadavaks tegemine;

17. soovitab lisaks, et sellise hindamise eesmärk oleks säilitada raamistik, milles on tagatud läbipaistvus seoses autoriõigusega kaitstud teoste või muu kaitstud materjali kasutamisega ning milles sellise kasutamise õiglase ja proportsionaalse tasustamise mehhanismid võimaldavad luua vahendeid, mis on vajalikud selleks, et Euroopa kunsti- ja loometegevus saaks tehisintellekti põhjustatud üleilmsete muutuste tuules jõudsalt areneda ning et tagada avaliku teabe ökosüsteemi kestlikkus; rõhutab pakilist vajadust need tingimused tagada, vältimaks kasvavat ohtu, et inimeste loovus asendub järk-järgult tehisintellekti süsteemide loodud sisuga;

18. märgib, et kasutusel on sellised GenTI süsteemid, milles kasutatakse ulatuslikult kaitstud sisu, reprodutseerides seda ilma sellisest kasutamisest mõjutatud õiguste omajate loata või neile hüvitist maksmata, eelkõige näiteks juhul, kui need süsteemid on integreeritud otsingumootoritesse või muudesse digiteenustesse, mis võimaldavad – sageli reaalajas ja tähtsusetu kuluga – luua sisu, millega rikutakse originaalteoseid ja muud kaitstud materjali, mille põhjal mudeleid treeniti või mida sellised mudelid ekstraheerisid, sealhulgas reaalajas; on mures selle pärast, et nende tavade tulemusel võidakse pakkuda tooteid ja teenuseid, mis konkureerivad

otseselt ja ebaõiglaselt õiguste omajate toodete ja teenustega, sealhulgas pääsuvalitsejate ebaseadusliku oma toodete ja teenuste eelistamise kaudu;

19. tuletab meelde, et vabatahtlik individuaalne või kollektiivne litsentsimine toetab loomesektorite edukust, tagades paindlikkuse valida igaks kasutuseks kõige sobivam mudel, rõhutades samas, et õiguste omajatele peab jääma vabadus otsustada, kas litsentsida oma teoseid generatiivse tehisintellekti süsteemidele ja kehtestada vastav tasu, et kaitsta valdkondlikku mitmekesisust ja vältida turumoonutusi, mis võivad kahjustada loomesektori ja Euroopa ajakirjanduse elujõulisust;

20. nõuab sidusa ja toimiva litsentsimisraamistiku loomist autoriõiguse või sellega kaasnevate õigustega kaitstud sisu kasutamise jaoks, et võimaldada loovisikutele õiglast tasu nende autoriõigusega kaitstud sisu kasutamise eest GenTI mudelite poolt; ergutab tehisintellektimudelite pakkujaid taotlema õiguste omajatelt litsentse, ning rõhutab, et mõjus ja terviklik läbipaistvus seoses tehisintellektimudelite treenimiseks kasutatavate autoriõigusega kaitstud teoste ja sisuga on sellise turu arengu oluline eeltingimus; soovitab sellega seoses tugevdada sellist sisu kasutavate tehisintellekti arendajate täitmise tagamise ja läbipaistvuskohustusi;

21. palub komisjonil kontrollida, kas on olemas võimalik lahendus koheseks, õiglaseks ja proportsionaalseks tasu maksmiseks autoriõigusega kaitstud teoste varasema kasutamise eest üldotstarbeliste tehisintellektimudelite ja -süsteemide pakkujate poolt seoses autoriõiguse või sellega kaasnevate õigustega kaitstud sisu kasutamisega, kuni litsentsimisturgu ei ole veel suudetud luua, kusjuures sellist kohustust tuleks kohaldada kuni käesolevas raportis mainitud reformide elluviimiseni; on sellega seoses vastu mis tahes ettepanekule raamistiku kohta, mis põhineb sellel, et tehisintellekti pakkujad saavad kindlasummalise tasu eest ülemaailmse litsentsi oma GenTI mudelite treenimiseks; on seisukohal, et autoriõiguse või sellega kaasnevate õigustega kaitstud sisu väärtus peab olema proportsionaalne ning olema kindlaks määratud asjaomaste tegurite alusel heas usus läbirääkimiste kaudu õiguste omajate või nende esindajate ja tehisintellekti pakkujate vahel;

22. ergutab komisjoni ja EUIPOt koordineerima meetmeid, mille eesmärk on suurendada tehisintellekti arendajate ja pakkujate teadlikkust autoriõigusest ja mis võivad hõlmata nõuetele vastavuse kontrollnimekirju, õiguslikke ja tehnoloogilisi töövahendeid ning tehnilisi juhendeid, ning suurendama autoriõiguste omajate teadlikkust, pakkudes autoriõiguse kohta kasulikku ja usaldusväärset teavet;

23. väljendab heameelt EUIPO autoriõiguse teadmuskeskuse loomise üle, sest sellel on määrava tähtsusega roll autoriõiguse kasutamise

suunamisel GenTI ajastul, suurendades teadlikkust, edendades õigusselgust ja toetades tasakaalustatud raamistikku, mis toetab loovust, innovatsiooni, kultuuri säilitamist ja Euroopa konkurentsivõimet;

24. kutsub komisjoni üles tegema ettepaneku kehtestada ümberlükatav eeldus, et kõigi ELi turule lastud generatiivse tehisintellekti mudelite või süsteemide puhul on treenimise, järelduste tegemise või päringgenereerimise eesmärkidel kasutatud autoriõiguse või sellega kaasnevate õigustega kaitstud teoseid ja muud materjali, kui käesolevas resolutsioonis esitatud läbipaistvuskohustusi ei ole täielikult täidetud; soovitab lisaks, et kui õiguste omaja või teda esindav organisatsioon saavutab kohtumenetluses selle eelduse või esitatud tõendite alusel võidu, kannab kõik mõistlikud ja proportsionaalsed kohtukulud ning muud kõnealuste õiguste täitmise tagamisega seoses tekkinud kulud vastavalt tehisintellektimudeli või -süsteemi pakkuja;

25. toonitab, et täielikult tehisintellekti poolt loodud sisu, mis ei vasta kehtestatud autoriõiguse kaitse kriteeriumidele, peaks jääma autoriõiguse kaitse alt välja, ning et selliste tulemite üldkasutatavus tuleks selgelt kindlaks määrata;

26. nõuab tungivalt, et komisjon kaaluks meetmeid, mille abil võidelda reprodutseerimise, üldsusele kättesaadavaks tegemise ja üldsusele edastamise õiguse rikkumiste vastu, mis pannakse toime GenTI tulemite loomisega, tingimusel et sellised meetmed ei takista selliste GenTI tulemite loomist, mis hõlmavad teoseid või muud materjali, millega ei rikuta autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi, sealhulgas isikliku kasutamise, tsiteerimise, kriitika, ülevaate tegemise, karikatuuri, paroodia ja pastiši otstarbel ning seoses juhusliku kaasamisega;

27. kutsub komisjoni üles uurima meetmeid, millega kaitsta üksikisikuid sellise manipuleeritud ja tehisintellekti loodud digitaalse pildi-, audio- või videosisu, sealhulgas kunstnike teoste ja esituste ilma nõusolekuta levitamise eest, mis imiteerivad nende isiklikke omadusi (nn süvavõltsingud); rõhutab, et digiteenuste osutajatel peab olema selge kohustus võidelda üksikisiku keha, näojooni, häält ja intellektuaalomandit puudutavate õiguste sellise ebaseadusliku kasutamise vastu;

28. rõhutab vajadust märgistada selgelt täielikult tehisintellekti loodud sisu, et jälgida läbipaistvuskohustuste täitmist loomesisu pakkuvate platvormide poolt ning tuvastada tehisintellekti loodud sisu olemasolu ja anda sellest kasutajatele märku; palub komisjonil anda viivitamata välja ELi tegevusjuhendi sisu märgistamise kohta;

29. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja

parlamentidele.